

Magunk között

Balogh Edgár, romániai kisebbségi író beszámolóját közöljük alább. Ez az írás bizonyára hasznára lesz sok dolgozónknak, akiknek volna mondanivalójuk, de nem tudják azt formába önteni. Hasznos tanulságát megszívlelhetik azok, akik a mindennapi életükből vett anyag helyett elvont filozófiai tanulmányokkal próbálkoznak erkölcsi tetteiket igazolni. Mindenki írjon a maga nyelvén, ahogy tud, de csakis az életből merített tárgyról. Legyen ez egyúttal üzenet mindazoknak, akik hiába várják szerkesztőségünknek küldött írásaik leküzlését.

Egyenes magyar beszéd

Nem ismerek megrázóbb lelki tusakodást munkásember íráskísérleténél.

Száz meg száz külvárosi, ezer meg ezer falusi embernek komoly és kemény mondanivalója van. A napi robot után (vagy a munkanélküliség ténfergesei közepettel) leül darabka irkapapír mellé, ceruzát hegyez s írni készül. Emlékezésebe irodalmi foszlányok úsznak. Agyára, szívére felemás kulturélmények szürke törmelékanyaga hull. Végül is eltemeti egy kiszámíthatatlan közművelődés olcsó példának kásahegye. Ebből a ragacsos tömegből kell kiváltania a maga egyszerű érzéseinek s tiszta mondanivalójának megfelelő

kifejezésformát. Csoda-e, ha a szörnyű furdóból esetlen, torz, lapos, eleve agyoncsapott fűzfaköltészet és zugírodalom születik? Mire a komoly és kemény mondanivaló papírra kerül, üres utánzat, hamis játék lesz belőle.

Szolgák, munkások, földművesek ólt-hatatlan közlési vágyát figyelem. Odaadó iráskészségüket s — megtorpanásukat kísérletük félsikerültén. Van, aki az önbírálat első kételyére megrendül s a ki-elégületlenség keservével lemond minden további irodalmi tervről. Más eget ostromol önigazolásért s irodalmi fórumokat, színházakat, szerkesztőségeket áraszt el írásaival. Harcba kezd egy egész világ ellen, míg borostás lélekkel vissza nem hull a megértetlen ember elszigeteltségébe. És ismerem azokat is, akik méla ábrándozással rejtegetik külön világukat: füzetekbe másolt irodalmi kísérleteik titkát. Ritka, mint a fehér holló, aki a testi munkásságból valóban írónak érvényesül. A tömeg lemarad. Sután, kiégett lélekkel, önbizalmatlanul. A népkutatók tudják: a kifejezési vágy kielégületlensége ugyanúgy hibbant, torzit és rokkant, mint a gazdasági nyomor, vagy a nemi inség.

Ezer kósza jel mutatja, hogy népünk szólni kész. Az ősi barlangfestmények s a szabad népdal óta vágyódik az egészséges ember sajátmaga megvallására s megőrkítésére. Korántsem muló divat, egyáltalában nem esetlen véletlen, ha a magyar dolgozó ma írni, költeni akar. Történelmi változások élményanyaga sűrűl a kisebbségi lélekben s ez az élményanyag természetes népi kifejezésre vár. Ám jöjjenek a magyar lélek mérnökei! Jöjjenek íróink s szabadítsák ki a tömeg történelmi igazmondását avult szellemi iskolák romhalmaza alól!

Minden számunkban egy szelvényt közlünk, hogy olvasóink kívánságát lehetőségeinkhez mérten teljesíthessük.

Szíveskedjék e szelvényt levágni és szerkesztőségünkhöz juttatni.

Fordíts!

Hiszem, hogy az egyenes magyar beszéd irodalmi iskolája dadogó százaknak és ezreknek adja meg a valóság harsány és tiszta hangját.

Brassói fiatal munkások, iparossegédek és munkásnők ismételtlen meghívtak önképzőkörükbe. Mondanom sem kell, mennyire bántott eleinte a kifejezésükkel küzdő fiatalok idétlen szellemi termése. Változtató próbát ajánlottam. Pályázatot irtunk ki: örökítsék meg a fiúk: hogyan ébredtek népi öntudatra? A munkásnőkkel megígértettük, hogy egy hétköznapijukról számolnak be. Feltétel: az igazat kell megírni. Csakis a megélt igazat. A próba sikerült. Irodalmi sallangok és görcsös szóképek nélkül a maga származási, foglalkozásbeli és öntudati őszinteségével vallotta ki élményeit s természetes egyéni mondanivalóját ifjúmunkás és munkásnő. Ellenőrizhetetlen irodalmi hatások lidércnyomása alól kellett előbb megszabadítani őket, hogy keresetlen közvetlenséggel eredetit, igazat, értékeset adjanak.

A Fémciszoló elmondotta, hogyan találkozott egy régi iskolatársával, aki a kézdivásárhelyi polgárba iratkozott be, amikor ő a brassói gimnáziumba került. Mindketten azt hitték, hogy a másiktól úr lett — s nagy volt a csalódásuk, amikor kiszült, hogy mindketten mesterségre mentek. Megrendülten keresnek okot, magyarázatot. Régi álmukat temetik el s új barátkozásuk alapja a mun-

kásöntudat. A Géplakatos arra emlékezett, milyen határtalan szabadságérzet fogta el, amikor a csikszépvízi állami iskolából Kolozsvárra került tanoncnak s ott magyar beszéddel, könyvvel, színházzal, Petőfi versekkel találkozott. A Szerelő és a Vasesztergályos üzemi élményről számolt be. Egy bérmozgalomban közös megállapodásra jutottak a román és szász kollegáikkal s akkor érezték meg először, hogy milyen közel is vannak egymáshoz a különböző népek. Tömör volt a fiúk beszéde, mint a kovácsolt vas. A csomagoló lányok a gyógyszerüzem és a cukorkagyár derűs megihittségét s kifulladásztó fáradalmait mutatták be egy-egy gyöngéd képben.

Megtalálták a hangjukat! Nem másoltak üres formát, nem vágyakoztak el saját való életükből, de értelmesen visszaadták az élményeikben, sorsukban, álmaikban remegő s alakuló nyers világot!

Bárcsak megszólaltathatnánk mindenkiket, aki dadogó idétlenséggel önmagát keresi! Új közszellemet teremthetnénk, a szabadjára oldott magyar népvallomásból. Méltatlan, ósdi és buta, hogy egy nép elemi szólásvágya ne érdemeljen mást, mint cikornyás utánzóknak kijáró gunyoros mosolyt. Megdöbbenő elgondolni is, hogy tanító segítség hiányában tömegeink feltörő mondanivalója papirkosarakba vesszen.

Balogh Edgár

A jövő számban cikket kérek a következő tárgyról:

Név: _____ Hely: _____

Kor: _____ Foglalkozás: _____